

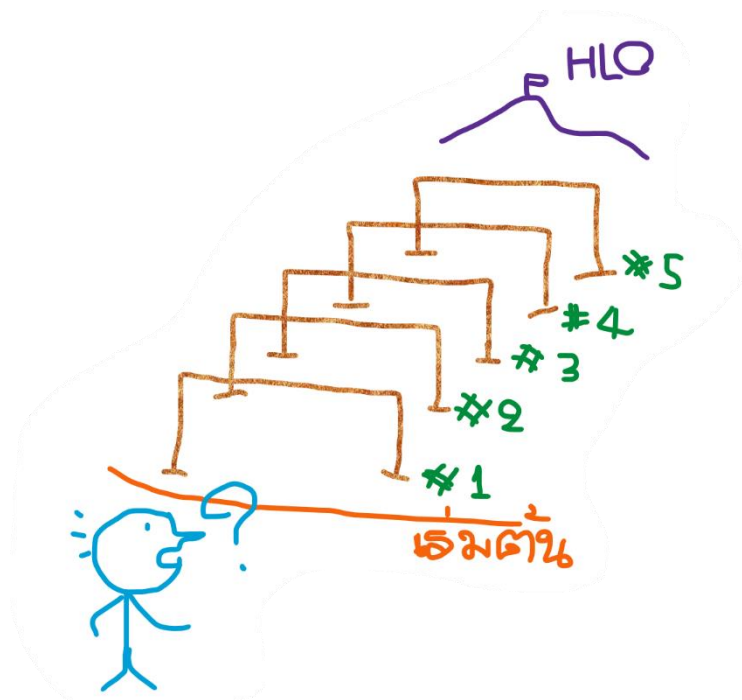
ล้มที่ไม่ท้อ

อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน

บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

จากประสบการณ์การทำงานของหน่วยบริการสุขภาพ

ศาสฯ อุ๋นใจ 2565

เล่มที่ไม่ท้อ

อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน

บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

จากประสบการณ์การทำงานของหน่วยบริการสุขภาพ

สาสุข อุ๋นใจ 2565

ผู้เรียบเรียง:

นายสายชล คล้อยเอี่ยม

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

ทีมถอดบทเรียน:

นางสาวกรรณิการ์ มณีวรรณ

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

นางสาวกมลวรรณ สุขประเสริฐ

นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

นางสาวฐานิตา कुमारักษ์

นักวิชาการพัสดุ

นางสาวดวงพร ไช้ขวัญ

นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

บรรณาธิการ:

นางสาวภาณุจิรา เจริญแผ้ว

หน่วยงาน:

กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โทร. 02 590 4705

คำนำ

การเป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นลักษณะเด่นหนึ่งที่สำคัญของหน่วยบริการสุขภาพที่มุ่งเพิ่มคุณภาพการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งอาจส่งผลต่อความพึงพอใจและการปฏิบัติตามคำแนะนำในการดูแลตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ นั้นหมายความว่า ทรัพยากรที่ถูกใช้ในการจัดบริการอาจถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ประหยัดขึ้น และได้ผลดีต่อผลลัพธ์สุขภาพของผู้ใช้บริการมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงองค์กรให้เป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพอาจประสบกับปัญหาและอุปสรรคเช่นกัน

หนังสือ “ล้มที่ไม่ท้อ อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ จากประสบการณ์การทำงานของหน่วยบริการสุขภาพ สาสุข อุ่นใจ 2565” ได้รวบรวมอุปสรรคสำคัญเพื่อให้ผู้อ่านที่สนใจพัฒนาสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพได้ทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับอุปสรรคดังกล่าวได้อย่างราบรื่น อุปสรรคดังกล่าวจะกลายเป็นเพียงความท้าทายที่อาจเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จเล็ก ๆ บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพได้เช่นกัน เมื่อคุณสามารถก้าวผ่านไปได้

คณะผู้จัดทำ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี (สอน.) ทั้ง 4 แห่ง และพี่ปู กรรมการมณีวรรณ ที่ได้มอบวิทยาทานให้กับเจ้าหน้าที่จากหน่วยบริการสุขภาพที่เข้าร่วมกิจกรรม สาสุข อุ๋นใจ 2565 ประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับมีประโยชน์โดยตรงต่อความมั่นใจและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงองค์กรสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

รายนามเจ้าหน้าที่จาก สอน. ทั้ง 4 แห่ง มีดังนี้

- อาจารย์ศักดิ์ชัย กามโร สอน.บ้านเมืองใหม่ จังหวัดขอนแก่น
- อาจารย์อัจฉรา ถิ่นประชา สอน. บ้านนิคม กม. 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- อาจารย์สมฤดี รัชตะนาวิน สอน.บ่อเงิน ปทุมธานี
- อาจารย์กชพร สารเถื่อนแก้ว สอน.สถาน จังหวัดน่าน

สารบัญ

คำนำ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทนำ.....	1
ด้านที่ 1: คนในองค์กรไม่รู้ไม่เข้าใจ.....	5
ด้านที่ 2: ไม่มีที่ปรึกษาคอยแนะนำ.....	8
ด้านที่ 3: ไม่มีเครือข่ายภายนอกที่เชื่อมสู่ชุมชน	12
ด้านที่ 4: 'ไม่รู้ว่าจะสร้างการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างไร.....	15
ด้านที่ 5: การระบาดของโควิด - 19 ทำให้งานลงพื้นที่ชะงัก.....	18
สรุป.....	20
เอกสารอ้างอิง	21

บทนำ

ความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นตัวแปรสำคัญที่สัมพันธ์กับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและการบริการเกี่ยวกับสุขภาพ ประสิทธิภาพของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการบริการสุขภาพที่หน่วยบริการจัดให้กับประชาชนขึ้นอยู่กับระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน หากประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพจำกัด การส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการปฏิบัติตามคำแนะนำในการดูแลสุขภาพของตนเองและคนรอบข้างไม่อาจเกิดประโยชน์ได้สูงสุด (1, 2) นอกจากนี้ประชาชนจะไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่แล้ว การจัดบริการภาครัฐอาจไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ส่งผลให้ผลิตภาพ (productivity) ของหน่วยบริการสุขภาพลดลง ขณะที่ทรัพยากร (บุคลากร และงบประมาณ) คงที่ (2)

ปัญหาความรอบรู้ด้านสุขภาพจึงเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไขปรับปรุง ยิ่งในสถานการณ์ที่เกิดโรคระบาด การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและการบริการสุขภาพของประชาชนอย่างรวดเร็วอาจเป็นจุดคานงัดสำคัญในการยับยั้งการแพร่ระบาด

ของโรคอุบัติใหม่ และเร่งให้ประชาชนปฏิบัติตามคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร็วขึ้น

องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นแนวทางหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึง ความพยายามที่จะเปลี่ยนระบบการบริการสุขภาพและนโยบายระดับองค์กรให้เอื้อต่อการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและการบริการที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้บริการ หน่วยบริการสุขภาพสามารถค้นหาอุปสรรคและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อปรับรูปแบบการดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติขององค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ(3-5)

สำหรับประเทศไทย มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปประมาณร้อยละ 19 หรือประมาณ 13 ล้านคน ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและการบริการสุขภาพในการดูแล ป้องกัน ส่งเสริมสุขภาพ และเลือกรับบริการสุขภาพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม(6) การส่งเสริมให้หน่วยบริการสุขภาพทั่วประเทศเป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพอาจเป็นจุดคานงัดสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริการสุขภาพและเพิ่มผลิตภาพของการบริการภาครัฐ

การขับเคลื่อนองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพในประเทศไทยได้ริเริ่มอย่างเป็นทางการ หลังจากมีการบรรจุตัวชี้วัดความรอบรู้ด้านสุขภาพเข้าไปในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ตั้งแต่ปี 2560 และปรับปรุงแก้ไขใหม่ในปี 2564 โดยมุ่งให้คนไทยร้อยละ 60 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อจัดการสุขภาพและปัจจัยคุกคามสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม กรมอนามัยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักได้ใช้องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นกลยุทธ์สำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการขององค์กรต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในทุกช่วงชีวิตของคนไทย และได้สนับสนุนวิชาการให้แก่สถานีนโยบายเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี (สอน.) จำนวน 16 แห่ง เพื่อนำร่องพัฒนาองค์กรสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

ในปี 2565 กรมอนามัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยบริการสุขภาพ สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในการขับเคลื่อนองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ ภายใต้ชื่อกิจกรรม “สาสุข อุ่นใจ 2565” และได้จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกเดือนผ่านระบบออนไลน์ ในเดือนมีนาคม 2565 กรมอนามัยได้เชิญผู้แทนจาก สอน. จำนวน 4 แห่ง เพื่อมาเล่าประสบการณ์การทำงานให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมสาสุข อุ่นใจ ฟัง

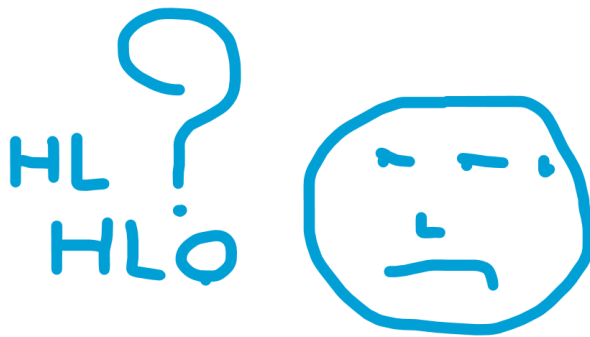
จากประสบการณ์การดำเนินงานขับเคลื่อนองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพมากกว่า 3 ปี ของ สอน. ทำให้เราทราบว่า การเดินทางเข้าสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพจะมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นระหว่างทาง หนังสือเล่มนี้ฯ ได้รวบรวมอุปสรรค 5 อย่างที่หน่วยบริการสุขภาพมักจะต้องก้าวผ่านไปให้ได้ พร้อมตัวอย่างการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นประสบการณ์โดยตรงจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

การได้รับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นบนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพจะช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจธรรมชาติของการทำงาน และมองหาทางหนีทีไล่ไว้ก่อน เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างการทำงาน

อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน

บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

ด้านที่ 1: คนในองค์กรไม่รู้ไม่เข้าใจ

แนวคิดเรื่องความรอบรู้ด้านสุขภาพและองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นภาษาหรือคำใหม่ที่เรานำมาใช้ แน่นอนว่า เมื่อมีอะไรเข้ามาใหม่ จะมีคำถามเสมอว่า มันคืออะไร ทำแล้วได้ประโยชน์อะไร ทำอย่างไร แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่า ประสบความสำเร็จแล้ว

ดังนั้น ด้านแรกที่หน่วยบริการสุขภาพที่ต้องการพัฒนาสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ จะต้องก้าวผ่านไปได้ก็คือ การทำให้คนในองค์กรรับรู้และเข้าใจแนวคิดและแนวปฏิบัติของความรอบรู้ด้านสุขภาพและองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

“...ทีนี้มันเป็นเรื่องใหม่อย่างที่บอกนั่นแหละ พุดง่ายๆ คล้ายๆ กับเป็นเรื่องใหม่ที่เรายังไม่ค่อยรู้เท่าไร ก็ได้อาจารย์จาก วสส. อาจารย์จากกรมอนามัย ที่มาร่วมค้นหาว่าวิธีการที่จะทำให้เป็นองค์กรรอบรู้ทำอย่างไร...” (เจ้าหน้าที่ จาก สอน. บ้านนิคม กม. 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

กิจกรรมที่ช่วยให้คนในองค์กรได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพและองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ คือ การหาโอกาสแลกเปลี่ยนพูดคุยกับคนในองค์กร

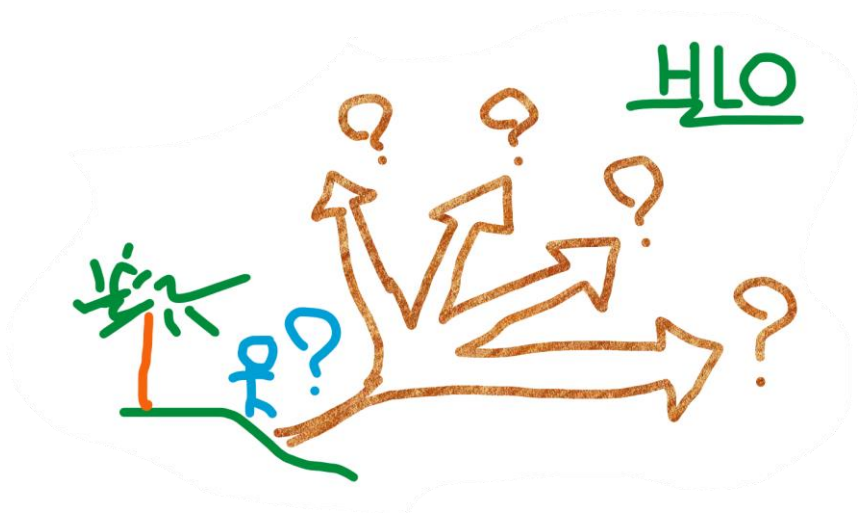
ให้จัดประชุมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติตาม
แนวคิดองค์การรอบรู้ด้านสุขภาพ โดยเริ่มจากผู้บริหารองค์กร และ
กลุ่มบุคคล 3 – 5 คน เพื่อขอรับการสนับสนุนเชิงนโยบายและสร้างทีม
นำ

*“...ลำดับแรกเลย ก็คือ นั่งประชุมพูดคุยกับท่าน ผอ. และก็น้องๆ
ทุกคน แต่ละวิชาชีพ แล้วก็วางแนวคิดของเราที่คิดว่าแต่ละคน
เข้าใจในรูปแบบกิจกรรมการทำ HLO แล้ว แล้วก็คล้ายๆ กับที่ กม.
5 ที่แต่ละท่านสามารถที่จะตีไลน์ HLO ให้เหมาะสมกับวิชาชีพของ
ท่านนั้นๆ ฉะนั้น ท่าน ผอ. ก็เลยให้โจทย์แต่ละคนไปคิด HLO ใน
กิจกรรมงานของเราซิ ว่ามันมีปัญหาอะไรที่เราสามารถที่จะมา
ปรับเปลี่ยนในเรื่องมาตรฐานของงาน Health Literacy ได้...”
(เจ้าหน้าที่ จาก สอน. บ่อเงิน ปทุมธานี)*

อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน

บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

ด้านที่ 2: ไม่มีที่ปรึกษาคอยแนะนำ

หน่วยบริการสุขภาพภาครัฐมีมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพการบริการให้เป็นมิตรต่อผู้ใช้บริการมานานแล้ว และมีมาตรฐานการจัดบริการเพื่อกำกับ และควบคุม เช่น HA PMQA รพสต. ตัดดาว ฯลฯ แต่เมื่อพูดถึงความรอบรู้ด้านสุขภาพและองค์การรอบรู้ด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นภาษาใหม่ อาจทำให้ผู้รับผิดชอบรู้สึกไม่มั่นใจ และต้องการคำแนะนำ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่คอยให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

“...ในเรื่อง Health Literacy อะไรต่างๆ เราได้มีการดำเนินกิจกรรม อยู่แล้ว แต่ว่ายังไม่มีการดำเนินการเป็นกระบวนการ รูปแบบที่มันชัดเจนแล้วก็ถูกต้อง ในเรื่องของการค้นหาปัญหา เรื่องของการทำ SWOT Analysis ที่ถูกต้อง พอมีความรู้ ความเข้าใจในระดับพื้นที่ ในระดับองค์กรแล้ว ก็มากระจายเรื่องความรู้นี้สู่ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเรา...” (เจ้าหน้าที่ จาก สอน. บ่อเงิน ปทุมธานี)

“...ตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่เราทำงานมา รวมทั้งเรามี Partner เป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่อนุเคราะห์ให้เราใช้สื่อพวกนี้ เพื่อที่จะเป็นแรงจูงใจและแรงสนับสนุนในการตัดสินใจของคนในพื้นที่เรา ในการปรับพฤติกรรมสุขภาพให้มันค่อยๆ ดีขึ้น...” (เจ้าหน้าที่ จาก สอน.บ้านเมืองใหม่ จังหวัดขอนแก่น)

เราอาจต้องการคำแนะนำหรือความช่วยเหลือในการสะท้อนผลการดำเนินการในบางช่วงเวลาจากผู้เชี่ยวชาญ การประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่หรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพและองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง อีกทั้ง ยังเป็นการขอรับการสนับสนุนสื่อและเครื่องมือการทำงานที่มีคุณภาพ ไม่จำเป็นต้องจัดทำขึ้นมาใหม่

“...แล้วก็มีสิ่งหนึ่งที่เราได้รับความร่วมมือจาก วสส. อนุเคราะห์
อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ก็คือ ใช้กล้องจุลทรรศน์มาส่องให้เห็นลักษณะ
ของกลไกการเกิดโรค ว่ามันดำเนินการไปอย่างไร...” (เจ้าหน้าที่
จาก สอน.บ้านเมืองใหม่ จังหวัดขอนแก่น)

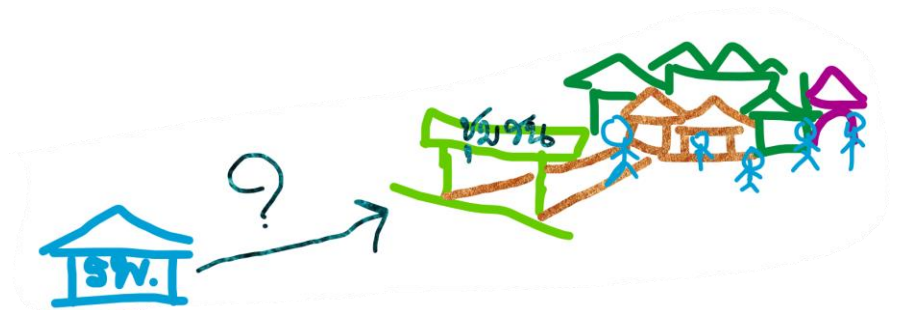
หรือหากต้องการรับคำแนะนำและเครื่องมือสนับสนุน
โดยตรง ให้ลองติดต่อและประสานกลุ่มพัฒนาวิชาการและนวัตกรรม
กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย โทร 02 590
4705

อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน

บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

ด้านที่ 3: ไม่มีเครือข่ายภายนอกที่เชื่อมสู่

ชุมชน

การเป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพจำเป็นต้องเชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ เพราะว่า เมื่อผู้ใช้บริการมารับบริการที่หน่วยบริการแล้ว ต่อไปก็เป็นหน้าที่ของผู้ใช้บริการเองที่จะต้องกลับไปใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน (2) เช่น สถานที่ซื้อขายอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การบริการคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ห้องสมุดสุขภาพชุมชน ฯลฯ

บ่อยครั้งที่หน่วยบริการสุขภาพไม่สามารถแนะนำผู้ใช้บริการได้ว่า หากต้องการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้และการบริการด้านสุขภาพและสังคมอื่น ๆ จากที่ไหน และอย่างไร

การจับมือกับองค์กรอื่น ๆ ในชุมชน เช่น โรงเรียน ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผ่านด่านที่ 3: ไม่มีเครือข่ายภายนอกที่เชื่อมสู่ชุมชนได้

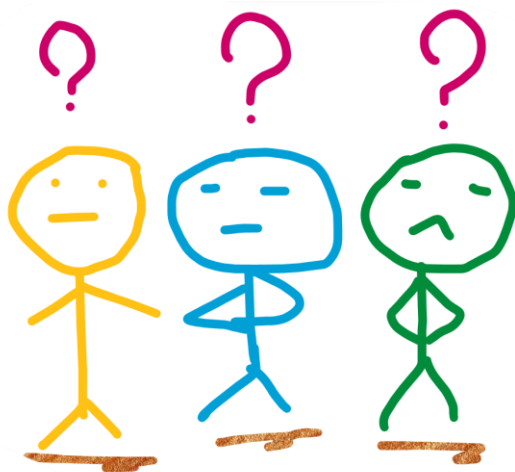
“...ปัญหาของความเชื่อเดิมของชุมชน เขายังไม่ได้เห็นว่าการบริโภคปลาดิบ หรืออะไรก็ตามที่ไม่ได้ผ่านกรรมวิธีที่ถูกต้องมันจะทำให้เกิดโรค อันนี้คือปัญหาที่เราเจอ คือเราต่อสู้กับความเชื่อ เราต่อสู้กับเรื่องของพฤติกรรม ซึ่งมันเป็นอะไรที่ยากมากพอสมควรครับ เราเริ่มต้นเข้าไปที่โรงเรียนก่อน เราไปให้ Health Ed. ในโรงเรียน ในกลุ่มนักเรียนก่อน เพื่อที่จะให้กลุ่มนักเรียนเป็นตัวกลางเป็นตัวถ่ายทอดไปสู่ครอบครัว...” (เจ้าหน้าที่ จาก สอน.บ้านเมืองใหม่ จังหวัดขอนแก่น)

อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน

บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

ด้านที่ 4: ไม่รู้ว่าจะสร้างการมีส่วนร่วมกับ

กลุ่มเป้าหมายได้อย่างไร

การผนวกเรื่ององค์การรอบรู้ด้านสุขภาพเข้าไปเป็นมาตรฐานหนึ่งขององค์กรก็เพื่อส่งเสริมให้หน่วยบริการสุขภาพใช้แนวคิดผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลางและเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผลการบริการ เพื่อให้การบริการนั้น ๆ ตอบสนองความจำเป็นของผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด(7-9)

อย่างไรก็ตาม หน่วยบริการสุขภาพที่ยังไม่คุ้นเคยกับแนวคิดนี้ อาจจะรู้สึกลำบากใจและไม่รู้ว่าจะสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ใช้บริการได้อย่างไร

จากประสบการณ์ของ สอน. บ้านนิคม กม. 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การค้นหาต้นแบบบุคคลจากกลุ่มเป้าหมายสามารถช่วยให้การบริการมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นได้ เนื่องจากหน่วยบริการจะเข้าใจข้อจำกัดและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ดีขึ้น ทำให้การบริการเป็นมิตรมากขึ้น

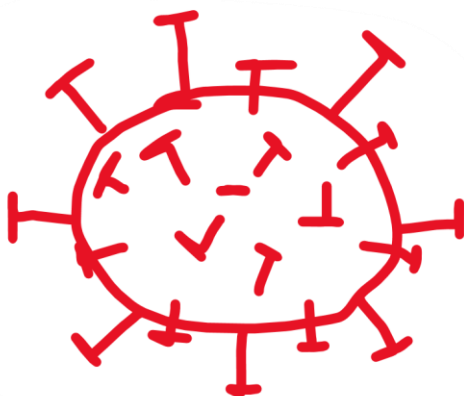
“...สร้างให้เขารับรู้ถึงข้อดีข้อเสีย ให้มีคนต้นแบบของหลายๆ เรื่องด้วยกัน ความรอบรู้ในหลายๆ คนสามารถที่จะไปแนะนำให้กับคนอื่นได้ การที่คนอื่นที่มีปัญหาอย่างเช่น คนอ้วนมากๆ แล้วลดน้ำหนักได้และไปสื่อสารกับคนอื่นได้ ถือว่า HLO ประสบความสำเร็จ ออกกำลังกายและควบคุมอาหาร สามารถไปบอกต่อเขาได้ จนเขาปรับตัวได้ ถ้าสมมติมีคนแบบนี้ คนอ้วนของเราก็จะไม่มี...” (เจ้าหน้าที่ จาก สอน. บ้านนิคม กม. 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

“...อย่างผู้สูงอายุ เขาอาจจะเรียนหนังสือน้อยที่เขียนฉลากยาก็ไม่รู้ เคยมีคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือเลย ไม่ได้เป็นผู้สูงอายุ อายุ 50 เขาอ่านหนังสือไม่ได้เลย ที่ สอน. เลยต้องทำอย่างตอนเช้าเป็นรูปไก่ กลางวันเป็นพระอาทิตย์ กลางคืนเป็นรูปดาว แล้วก็ทำขีด ถ้า 2 เม็ดก็ 2 ขีด เป็นฉลากยาที่แปลกไป ก็คือการสอบถามในเรื่องของการรับบริการจะต้องปรับขึ้นนิดนึงถ้าเราจะทำเรื่องของ HLO...” (เจ้าหน้าที่ จาก สอน. บ้านนิคม กม. 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

อุปสรรค 5 ด้านที่ต้องก้าวผ่าน

บนเส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ

ด้านที่ 5: การระบาดของโควิด – 19 ทำให้
งานลงพื้นที่ชะงัก

การระบาดของโควิด – 19 สร้างข้อจำกัดในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจเรื่องสุขภาพในชุมชนอย่างมาก ที่ผ่านมา กลุ่มประชาชนในชุมชน ยังคงต้องอาศัยการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่เป็นหลัก

“...ปัญหาอุปสรรคของ สอน.สถาน ตอนนี้ ปัญหาหลักเลยก็คือ การระบาดของโรคโควิด 19 ก็คือในส่วนของตำบลหนูจะมีทั้งหมดอยู่ประมาณ 12 หมู่บ้านนะคะ แล้วก็เจอโรคโควิดตอนนี้ระบาดหนักที่สุดก็คือ แทบทุกหมู่บ้านเลยคะ ดังนั้น การที่จะรวมกลุ่มภาคี หรือว่าการให้ความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือหมายถึงตัวกลุ่มเป้าหมายของหนู ค่อนข้างยาก เพราะว่า ไม่สามารถที่จะรวมกลุ่มกันได้คะ...” (เจ้าหน้าที่ จาก สอน.สถาน จังหวัดน่าน)

ในช่วงที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถลงพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพกับกลุ่มเป้าหมายได้ กิจกรรมที่สามารถทำได้เพื่อลดผลกระทบจุดนี้ คือ การกลับไปใช้รูปแบบการสื่อสารทางเดียวที่เข้าถึงคนในชุมชนได้ในวงกว้าง นั่นก็คือ อาจใช้ระบบเสียงตามสายหรือรถกระจายเสียงวิ่งตามชอกชอยต่าง ๆ(10)

โดยใช้ภาษาที่เรียบง่าย เข้าในง่าย และเป็นสิ่งที่นำไปใช้ได้
ในทันที(11)

สรุป

อุปสรรค 5 ด้าน เป็นอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วย
บริการสุขภาพที่เพิ่งเข้าสู่เส้นทางสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ การรับรู้
และเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น นอกจากจะช่วยเหลือเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือ
กับอุปสรรคดังกล่าวแล้ว แต่อาจช่วยให้หน่วยบริการสุขภาพได้รับรู้ถึง
ความก้าวหน้าของการพัฒนาสู่องค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพด้วย เพราะ
อุปสรรคข้างต้นหากก้าวข้ามไปได้แล้ว จะทำให้องค์กรเข้าใจถึงความ
เป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

1. Palumbo R, Annarumma C, editors. The importance of being health literate: An organizational health literacy approach. EISIC-Ex Toulon-Verona Conference; 2014: Liverpool John Moores University.
2. Macri DV. Strategies for improving patient compliance. 2015.
3. Kruzliakova N, Porter K, Ray PA, Hedrick V, Brock DJ, Zoellner J. Understanding and Advancing Organizational Health Literacy Within a Public Health Setting. *Health Lit Res Pract.* 2021;5(1):e35-e48.
4. Weaver NL, Wray RJ, Zellin S, Gautam K, Jupka K. Advancing organizational health literacy in health care organizations serving high-needs populations: a case study. *J Health Commun.* 2012;17 Suppl 3:55-66.
5. Pelikan JM. Health-literate healthcare organisations. *International handbook of health literacy.* 2019:539.
6. Roma W, Kloyiam S. Report on National Health Literacy Survey among Thai aged 15 years and above: 2019. Nonthaburi: Health System Research Institute; 2019.
7. Dodson S, Good S, Osborne R. Health literacy toolkit for low and middle-income countries: a series of information sheets

to empower communities and strengthen health systems.
2015.

8. Kloyiam S, Breen S, Jakeman P, Conway J, Hutzler Y. Soccer-specific endurance and running economy in soccer players with cerebral palsy. *Adapt Phys Activ Q.* 2011;28(4):354-67.
9. Trezona A, Dodson S, Osborne RH. Development of the Organisational Health Literacy Responsiveness (Org-HLR) self-assessment tool and process. *BMC health services research.* 2018;18(1):1-10.
10. Dutta A. 99. Effectiveness of community media in creating health awareness: a case study on a health communication campaign of tuberculosis through community radio in India. *Book of Papers.*
11. Lloyd JE, Song HJ, Dennis SM, Dunbar N, Harris E, Harris MF. A paucity of strategies for developing health literate organisations: A systematic review. *PLoS One.* 2018;13(4):e0195018.